СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXI. | Число 238. | Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 12. жовтня, 1923. | VOL. XXXI. | No. 238. | Jersey City, N. J., Friday, October 12, 1923. | THREE CENTS

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ЗА ОБМЕЖЕННЄМ ПРОГИБІЦІЇ

ПОРТЛЕНД, Орегон, 10. жовтня. — Конвенція Американської Федерації Праці приняла резолюцію за обмеженнєм прогибіційного права. Таку саму резолюцію ухвалено на конвенціях Федерації Праці від самого введення в життя сього закона.

Богато бесідників промовляло перед ухваленнєм резолюції. Один бесідник казав з кпинами, що від заведення прогибіції шкляні гути почали вирабляти келішків два рази тільки, що передтим. Другий бесідник заявив, що за прогибіцією стоять лишень люди, які з неї мають зиски, отже: бутлеґери, торговці напитків, молочарі та прогибіційні урядники. Третий бесідник остро критикував сих послідних, закидуючи їм, що при виконуванню прогибіції вони дбають лишень за сей один закон, а не журяться тим, кілько законів вони при сьому виконуванню поломять.

ДРУГІ ПОСТАНОВИ КОНВЕНЦІЇ

Довшу дискусію викликала справа винагородження ветеранів великої війни. Принято резолюцію, якою конвенція висказується за тим, аби ветеранів, що навчилися ремесла, мали право вести се ремесло без довших формальностий, вимаганих юніями.

Конвенція приняла теж резолюцію, щоби піддержувати так званий національний безпартійний політичний передвиборчий комітет, який удержується зі складок серед юній, а котрий, не заявляючися за ніякою політичною партією, заявляється лишень про відношенне поодиноких кандидатів до робітничої справи.

БОРОТЬБА ЗА ЧАРТЕР ДЛЯ КУ-КЛАКС-КЛЕНА

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 10. жовтня. — Проти прозьби потайної орґанізації Ку-Клакс-Клена о виданнє її чартеру (права вважатися правним тілом) внесено до стейтової влади богато протестів. Закидають її, що орґанізація виступає проти деяких національностий та проти іміґрантів.

Через сі закиди секретар стейту віддав справу ґенеральному прокураторови стейту (міністрови судівництва), щоби він вирішив її по потрібних переслуханнях.

З БОРОТЬБИ МЕЖИ УРЯДОМ ОКЛАГОМИ ТА ЛЕҐІСЛЯТУРОЮ

ОКЛАГОМА СИТІ, 10. жовтня. — Провідники стейтової леґіслятури, що збирається завтра на надзвичайну сесію, не звертають найменчої уваги на пропозицію стейтового ґубернатора Волтона, після котрої ґубернатор мавби зрезиґнувати зі свого уряду, а леґіслятура зате малаби ухвалити закон проти Ку-Клакс-Клена.

Провідники леґіслятури кажуть, що вони навіть не дозволять ґубернаторови виголосити промови перед леґіслятурою.

ЛОЙД ДЖОРДЖ ПРО ВОЄННУ НЕБЕЗПЕКУ

ТОРОНТО, Канада, 10. жовтня. — Лойд Джордж виголосив тут в найбільшій сали міста промову, якій прислухувалося 4,000 людий безпосередно, а яких 75,000 при помочи бездротного телефону. Лойд Джордж остерігав слухачів перед небезпеками нової світової війни, яка може вибухнути кождої хвилі. Він вказував теж на небезпеки з такої війни для британської імперії.

НОВА АМЕРИКАНСЬКО-НІМЕЦЬКА ТОРГОВЕЛЬНА УМОВА

ВАШІНҐТОН, 10. жовтня. — Секретар стейту Гюз навязав з німецьким амбасадором в Вашінґтоні переговори щодо заключення нової умови про торговлю межи Злученими Державами та Німеччиною.

ЗНОВА ВИКИДАЮТЬ МУРИНІВ

ПИТСБУРҐ, Па., 10. жовтня. — Якийсь потайний комітет знова остеріг новоприбувших Муринів, щоби вони покинули місто, і сьогодня рано з міста виїхало величезна маса чорношкірих. Їхали переважно возами. Перед полуднем богато зелізних фабрик, в котрих вони працювали, побачили недостачу рук.

ЗМЕНЧЕННЄ ЧИСЛА УРЯДНИКІВ

ВАШІНҐТОН, 10. жовтня. — Після обчислень уряду, тепер є федеральних урядників всего 548,531, тоді як в день підписання завішення оружа було їх 917,760.

Межи сими урядниками жінок є 81,521.

ЗНОВА КАТАСТРОФА НА ВОЄННІМ КОРАБЛИ

САН ПЕДРО, Каліфорнія, 10. жовтня. — На американській підводній лодці, що зветься С-37, наступив вибух, наслідком котрого погибло двох моряків, а чотирох було тяжко ранених.

Кажуть, що причиною вибуху було коротке піпняття електрики.

З ШИКАҐОВСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ

ШИКАҐО, 10. жовтня. — Судові психіятри (знатоки умових недуг), котрі розслідjують умовий стан п. Емілії Струтинської, котра вбила о. Василя Стецюка, признають її хорою на параною. Параноя се умова недуга, яка відзначається тим, що людина заховується зовсім нормально в усіх справах кромі одної, щодо котрої вона має найріжнійші систематично зложені омани.

ВЕЛИКИЙ ДАР МІЛЮНЕРА ДЛЯ ЗООЛЬОҐІЧНОГО ГОРОДА

НЮ ЙОРК, 10. жовтня. — Американський міліярдер Джан Д. Ракефелер молодший жертвував Нюйорському Зоольоґічному Товариству, що удержує нюйорський зоольоґічний город суму одного мілїона долярів, найбільшу суму, яку колинебудь подібного рода товариство дістало від когонебудь.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВІ ЗЕМЛЕТРУСИ.

Італійська ґазета "Корієре делля Сера" оголошує сензаційні ревеляції директора обсерваторії в Ліворно проф. Кіявацці, в звязку з катастрофою в Японії. Згаданий професор, простудіювавши точно умови, серед яких наступила катастрофа, ствердив, що в ніякому випадку не викликана вона на тлі вульканічного землетрусу. Катаклізм землетрусу остає в звязку з відомим для великої скількости ґеольоґів фактом корчення цілої частини ґльобу. Обсервація останніх літ ствердила, що це корчення відбувається тепер в приспішеному темпі. Проф. Кіявацці передбачує, що японська катастрофа не остане відосібненим явищем, та що земля увійде тепер в період цілої серії подібних катаклізмів, які можуть мати місце в місцях зовсім не звязаних з діяльностю вульканів.

НОВЕ ПОЛЬСЬКЕ ЗЛОДІЙСТВО.

Польські часописі доносять, що в "Акційному Звйонзковому Банку" при ул. Академічній у Львові викрито на днях нечувані мальверзації директора Турського і його двох дирекційних товаришів. Турському закидують, що коштом малих акціонарів робив міліярдові підприємства, допускаючись найгіршого обманства. Втрати, які понесли через операції Турського акціонарі, сягають висоти десяти міліярдів. Ціла спілка має небаром найти свій конець перед карним судом. Замітне, що згаданий банк, якого акції опинилися в жидівських руках, є першим великим вшехпольським банком, а Турський чоловим представником вшехпольської фінансерії, як директор "Тарґуф всходніх".

ОФІЦИРИ-ПОСЛИ.

В Атенах видано, який дозволяє офіцирам у військовій службі ставити свої кандидатури при найблищих виборах до парляменту.

КОНЕЦЬ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ НА УКРАЇНІ.

В українському совнаркомі обмірковувався проект декрету комісаріяту земельних справ про одібрання лишків землі, які перевисшують норму і знаходяться в нетрудовому користуванні поміщиків і куркулів. В розгляді цього проспекту голова українського совнаркому Чубар виступив з такою заявою: "Тепер робітничо-селянський уряд зацікавлений в збільшенню площи засівів і в піднесенню сільсько-господарської культури і кожне обмеження нетрудових осіб, які покищо провадять перед в справі відродження нашого сільського господарства не тільки позбавлено доцільности, але її веде до збідніння держави. Я пропоную відібрання земельних лицків у нетрудового населення України — замітнити додатковим оподаткованням, яке повинно витрачатись на утворення спеціяльного фонду по відбудові культурного селянського господарства і на купівлю сільсько-господарського знарядяя, брак якого позбавляє 70 відсотків селян на Україні обробляти свою землю". Постановою совнаркому проєкт декрету передано для перерібки в спеціяльну комісію.

ЗАГРАНИЧНИЙ ДОВГ ПОЛЬЩІ.

Заграничний довг Польщі виносить тепер в американських долярах 287 мілїонів 175 тисяч і 68 долярів. Се перечислене на польські марки дає таку цифру, яку ледви астрономи можуть точно означити. Та ще краще представляється справа, коли розложити сей довг на горожан Польщі, які своїми податками мусять заплатити сей довг. На одного горожанина Польщі виходить 10,256.25 долярів! І хочби польські горожани жили як біблійний Адам через три покоління, то таки не в силі сплатити сього довгу. А в такий довгий вік Польщі не вірить ніхто, мабуть навіть сам польський міністер фінансів.

ЗАБОРОНА ВІЧА І ДОВІРОЧНИХ ЗБОРІВ У ЛЬВОВІ.

Народня організація м. Львова скликала була на день 16 м. м. віче в салі Лисенка (для Стрийського і Городецького) і довірочні збори в "Народнім Домі" (для інших частий міста) з денним порядком: Стан українського шкільництва в краю і львівському повіті.

Дирекція поліції у Львові писмом з дати 15 м. м. заборонила відбуттє віча тому, "що дотеперішня діяльність особи, уладжуючого збори, (І. Ліщинського) основує припущенне, що хід зборіт загрожував би порядкови і публичному спокоєви".

На довірочних зборах в "Народнім Домі", скликаних за запрошеннями, явилось кількасто міщан і робітників. Збори відркив іменем Народньої Організації м. Львова п. Ліщинський. Предсідником зборів вибрано проф. Бабина. Коли п. Ліщинський почав виголошувати реферат про українське шкільництво, явився на салі аспірант поліції Віктор Мончка і візвав предсідника розвязати збори. Заки учасники зборів мали час розійтись, явилася на салі поліція і розпочала урядованне, яке тривало цілу годину, бо міщанство хотіло за всяку ціну вислухати реферату і сказати в цій справі своє слово. Комісар навіть не бравси провіряти запрошень, тільки відразу розвязав збори. Спроба уладити збори в іншому льокалі теж не вдалась, бо поліція обсадила цілий будинок і стежила за кожним учасником.

ПРИВИТАННЄ ВІТОСА.

Сердечне привитанне справили польські селяне свойому защитникови Вітосови на шляху Зеґже — Велішем — Яблонне — Варшава, куди високий державний муж їхав автом. Польські селяни які товпою зібрались на шляху, обкидали авто каміннєм і польска поліція така чуйна і ґеніяльна на "кресах всодніх", не всилі була провірити причини такої сердечної овації, уладженої колишніми його однодумцями.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ПУАНКАРЕ ВІДКИНУВ НІМЕЦЬКЕ ПРЕДЛОЖЕННЄ ПРО ВІДНОВУ ПЕРЕГОВОРІВ

ПАРИЖ, 10. жовтня. — Німецький дипльоматичний представник др. фон Геш явився нині у французького премієра Пуанкаре, якому вчера предложив меморіял у справі віднови переговорів, про „воєнні відшкодовання" Німеччини аліянтам.

Одначе Пуанкаре не приняв сього предложення.

Він дав йому відмовну відповідь, тільки зазначив, що Франція розгляне предложеннє аж тоді, як вже Рурщина буде працювати.

РУРСЬКІ ФАБРИКАНТИ ВІДНОВЛЯЮТЬ ВИВІЗ

ЕССЕН, Німеччина, 10. жовтня. — Тутешні фабриканти відновили вивіз своїх виробів до Злучених Держав.

ФАБРИКИ В РУРЩИНІ ПРАЦЮЮТЬ З ФРАНЦУЗАМИ

ЕССЕН, Німеччина, 10. жовтня. — Німецькі фабрики в Рурщині вертаються до праці в порозумінню з Французами.

Навіть тутешня торговельна палата вже годиться співділати з Французами.

НАДІЯ НА ПОВОРОТ ДО ПРАЦІ В РУРЩИНІ

ДІССЕЛЬДОРФ, Німеччина, 10. жовтня. — Німецьким власникам копалень в Рурщині не вдались заходи для скасовання 8-годинного дня праці.

Тепер вони ставлять робітникам нові умови праці і є надія, що вони їх приймуть.

НІМЕЦЬКІ БОҐАЧІ ОБРАБУВАЛИ НІМЕЦЬКИЙ НАРІД

ДІССЕЛЬДОРФ, Німеччина, 10. жовтня. — Американський конґресмен А. П. Ендру з Мессечусетс, котрий обїздив Німеччину, заявив, що кількох німецьких богачів обрабувало німецький нарід через засипаннє його безконечними масами безвартних паперових гроший.

Та купка богачів зібрала капітали у своїх руках, а народови дала купи цілком безвартного паперу.

СТОЛИЦЯ БАВАРІЇ ПОСУМНІЛА

МІНХЕН, Баварія, 10. жовтня. — Від часу як обняв владу в Баварії диктатор фон Кар, місто Мінхен змінилось у многому.

Веселість у місті зникла; настала тиша і байдужність громадян.

Торговля занепадає щораз більше наслідком страшного спадку марки, а дорожня на артикули поживи постійно і небувало зростає.

Загалом місто має вигляд загального смутку.

АВСТРІЯ ЗАМИКАЄ ГРАНИЦЮ ПЕРЕД БАВАРЦЯМИ

ВІДЕНЬ, 10. жовтня. — Австрія запорядила, щоби не впускано Баварців до Австрії.

Небаром має бути австрійська границя біля Баварії замкнена.

10,000,000 НІМЕЦЬКИХ МАРОК ЗА ЦЕНТА

БЕРЛІН, 10. жовтня. — Нині продавано тут по 10 мілїонів німецьких марок за одного американського пені.

ЖЕНЩИНИ В ПАРИЖІ ВЖИВАЮТЬ 1,000 ТОН ПУДРУ РІЧНО

ПАРИЖ, 10. жовтня. — Женщини в Парижі вживають пересічно по 2 фунти пудру (фейс павдер) річно.

Загалом виносить скількість зужитого пудру в самому Парижі 1,000 тон річно.

Другу тисячу тон перфум зуживають річно Парижанки.

МІЛІОН ПОЛЬСЬКИХ МАРОК ЗА ДОЛЯРА

ВАРШАВА, 10. жовтня. — Нині знову впала ще більше польська марка.

За міліон польських марок платили тут нині лише одного американського доляра.

Причиною спадку є дальше безконечне друкованнє паперових марок і невдача міністра польських „фінансів" Кухарського в Лондоні з його пляном державного банку, ізза чого він тепер має податись до димісії.

ДМОВСЬКИЙ МАЄ БУТИ ПОЛЬСЬКИМ МІНІСТРОМ ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ

ВАРШАВА, 10. жовтня. — В тутешніх поінформованих кругах запевняють, що польський міністер заграничних справ Маріян Сейда подасться до димісії, а на його місце має покликати премієр Вінценти Вітос головного лідера й учителя вшехполяків Романа Дмовського.

ПОЛЬЩА ЗАЛИТА ФАЛШИВИМИ ДОЛЯРАМИ

ВАРШАВА, 1. жовтня. — Уся Польща залита фалшивими долярами, які підроблювано в Польщі.

Фабрика сих паперових долярів, головно 100-долярівок виміняла свого фабрикату цілі маси і в той спосіб ограбила Польщу на значну суму гроша. Сі фалшиві доляри будуть тепер знищені. Досі польський уряд зловив 60 торговців сими долярами.

ЗАПРИСЯЖЕННЄ НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА КИТАЮ

ПЕКІНҐ, столиця Китаю, 10. жовтня. — Нині зложив присягу новий президент хінської републики Тсао Кун перед парляментом.

Місто було прикрашене прапорами. На віват вистрілили гармати 108 разів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і загранацею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи“: 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

КОМУНІКАТ ДЕЛЕҐАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ У ЖЕНЕВІ.

Делеґація Української Національної Ради під проводом Президента д-ра Евгена Петрушевича, яка перебуває тепер у Женеві, прислала нам такий комунікат з дати: Женева, 17. вересня с. р.:

Президент Української Національної Ради Східної Галичини, др. Евген Петрушевич, вручив Союзови Народів меморіял дотично українських земель Східної Галичини, Волини, Холмщини, Підляша й Полісся, які на основі рішення Конференції Амбасадорів з 14. марта с. р. найшлися під Польщею.

В меморіялі заложено протест проти згаданого рішення, на основі якого українська національна територія, що обіймає поверх 100.000 квадратових кільометрів і 8,000,000 українського населення, отже територія величиною і числом населення перевисшаюча цілий ряд европейських держав, опинилася як „національна меньшість“ у чужій державі.

В меморіялі виказано, що рішенне Конференції Амбасадорів стоїть у суперечности не тільки з правом на самовизначенне українського народу, але і являється недодержанням зобовязання, яке Найвисша Рада дала населенню Східної Галичини у своїй постанові з 25. червня 1919 р. Найвисша Рада, даючи Польщі мандант до провізоричної окупації Східної Галичини, заявила, що населенню Східної Галичини буде дана можність виконання права на самовизначенне.

Замісць того, Рада Амбасадорів признала Східну Галичину й инші українські землі Польщі, проти волі українського населення, яке змагає до державної незалежности.

Меморіял домагається від Союза Народів поробленя заходів у справі ревізії згаданої постанови Конференції Амбасадорів по думці права на самовизначенне згаданих українських земель.

Опісля представлено в меморіялі положенне українського народу під Польщею. Польща зобовязалася дати Східній Галичині автономію, одначе не додержала зобовязання. Також не додержала вона зобовязання дати амнестію учасникам українсько-польської війни за Галичину. Навпаки, зміст амнестійного закона є того рода, що від амнестії виключено політичних еміґрантів і жовнірів. Польське правительство не додержує у відношенню до українського населення навіть договору з 28. червня 1919 про національні меньшости в Польщі, хоча сей договір, відносячись до національних меньшостий, не може становити ніякої охорони для вісімміліонового українського населення, яке творить подавляючу більшість на своїй національній території.

Меморіял основно обговорює нарушенне сього договору, у відношенню до українського населення. З окрема вказано на систему полонізації в области шкільництва й на кольонізацію українських областий польським елементом.

В меморіялі висловлено домагання до Союза Народів, щоб він утворив комісію для розсліду положення українського народу в Польщі й поробив заходи в ціли охорони українського народу в межичасі, заки він буде мати можність виконати право на самовизначенне.

Також Західно-Українське Товариство Ліги Націй вислало меморіял до Союза Народів про положенне українського народу під Польщею.

ЦІКАВА СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКА ВИСТАВА В МОСКВІ.

У звязку з одкриттем в Москві сільсько-господарської вистави зявились відозви в яких перераховано „досягнення“ по окремих галузях сільського господарства.

Подаємо частину цього перерахунку:

Сибір — загибіль маслоробства і сільсько-господарської кооперації. Припинення вивозу збіжа.

Степова область — зменьшення скотарства на дві третини.

Туркестан — повна загибіль культури бавовняника і знищення іріґаційної системи. Різке зменьшенне скількости худоби.

Дін — загибіль хову коний. Зменьшенне виноградарства на 55 відсотків.

Кубань — повна загибіль цукроварства.

Україна — катастрофічне становище цукрової промисловости; знищенне культурних господарств; погіршенне якости збіжа; загибіль сільсько-господарської промисловости.

Крим — зменьшення культури тютюну на 70 відсотків і виноградарства на 90 відсотків; загибіль худоби.

Кавказ—загибіль культури квітів; знищенне культури чаю.

Поволже — повне знищенне сільського господарства.

Московський район — знищенне культурного городництва; припинення виробництва штучного гною.

Загальне зменьшенне числа коний і худоби; повна загибіль культурного птахівництва; безпереривний голод; звявленне сарани і гризунів.

Цікава виставва і в звичайних краях небувала.

ПРО ПОЛЬСЬКІ ЗМАГАННЯ ДО ЗАГЛАДИ УКРАЇНСТВА.

(З львівського „Діла“).

Від хвилі, як та польсьда влада в Східній Галичині звільнилася від правних австрійських рамок і могла повернути до славних традицій „правем і левем“ (правом і безправем), — розпочалось нищенне українських культурних, матеріяльних і моральних вартостий. Кождий польський уряд, Мораческим почінаючи і Вітосом та Гломбінським кінчачи, проявляв свою енерґію в нищенню надбання українського народу, в пустошенню його території, у фізичному винищуванню українського населення.

Початково се руїнництво відбувалось неорґанізовано. Кожда польська суспільна організація робила се на власну руку, а уряд звичайно благословив і з вдоволенням приймав сі „патріотичні“ вчинки поліцайським духом пересякнутих польських суспільних чинників.

Одначе згодом всі чинности нищення почала перебирати на себе влада і її численні розгалуження. Закони, ухвалювані польським соймом, були звернені проти елементарних інтересів українського населення. Одначе ще ширшою, більш обємистою і ревнійшою була праця польської адміністрації поза рамками законів. Так було до 14. березня, 1923, а від сеї дати проти-український похід набрав постійности, орґанізованости, простолінійности, і цинічної безстидности. Уряд Хієно-Пяста, усоблений в хлопському завзяттю Вітоса і езуїтському цинізмі Гломбінського, в останніх часах спрямував усю свою енерґію на **загладу української школи.**

Слід зазначити, що вчасі, коли польська „столипініяда“ своє панованне зазначує зростом безладдя на всіх царинах життя, то у відношенню до т. зв. національних меньшостий взагалі, а до Українців спеціяльно примінюється незвичайну систематику і орґанізованість у нищенню культурних станиць і культурного дорібку.

І саме тоді, коли всякими засобами проводиться заглада українських культурних вартостий; коли не залишено ніякого способу нищення, саме тоді з кулацькою задиричкуватостю горлає упоений почуттем влади Вітос:

„Українці культивують **свободолюбні мрії**, що означує **нищенне польськости і культури** на великому просторі републики“.

Чуєте, що за міцний, спіжевий тон? Чи не говорили таксамо пруські гакатисти про Познанщину? Чи не деклямували таксамо царські ступайки про Конгресівку? Чи не твердили вони тимисамими словами, що — „Поляки культивують свободолюбні мрії, що означує нищенне німецкости (чи: російскости) і культури на великому просторі німецької чи російської імперії? Але вчерашній раб і плазун не все призабув і сьогодня репетує про „культуру“. Чи не смішно, чи не болюче смішно, коли малограмотна людина торочить про справи, яких вона не розуміє. Але правду, мимоволіну правду, відчуту звичайним хлопським інстинктом, оповіщує кулачний премієр Польщі. Так, Українці культивують своє визволенне на всіх царинах життя, а се неминуче — скорше чи пізнійше — означує знищення польскости і культури, якщо під польською культурою розуміти теперішній напрям нищення у відношенню до Українців, кольонізацію українських земель, руїну українських культурних надбань, а під культурою поліцайський терор і самоволю розхристаної бюрократії.

Правда, український народ після надлюдських зусиль, після впертої боротьби за своє право, після надмірних жертв, — найшовся у важкому положенню, розшматований на чотири займанщини, роздертий сумнівами, виснажений і стомлений. Але се не значить, що якийнебудь хам може безкарно переводити спроби винищування на живому організмі українського народу. Ні, велич нашої нації власне тепер в годині лихоліття виявилась перед цілим світом.

Підноситься український чорнозем; наново гомонить степ алмазним дзвоном; хвилює українське селянське море; а до сього шуму сторожливо прислухується червоний володар. Не під силу йому здержати, загатити се море і він мусить іти на уступки; мусить переводити українізацію свого апарату і своїх установ на Україні; мусить, одним словом, на цілій лінії поступатись перед хвилюючим, невгомонним морем. І се без сумніву буде друга революція, хоч проявляється еволюційним (орзвитковим) способом.

А задубілі парістки юнкерського гакатизму і царської самоволі в своїй простоті духа думають, що коли там життє наповняється українським змістом, то тут може бути порожнеча Торічеллі або чужинний хлам.

Єдиний і однородний є український народ без огляду на простори і без огляду на ті форми, які йому накинуто.

НАГЛИЙ СУД У ЗОЛОЧЕВІ

Дня 18. вересня с. р. розпочався у Золочеві наглий суд проти 15-ти — як каже польська преса — підпростків, обвинувачених у підпалах польських стирт в Зборівщині і Золочівщині. Розправа ведеться у великій салі маґістрату, мабуть на те, щоби таким робом надати розправі більшого шуму і щоби мати притоку до спеціяльних розпоряджень поліційного характеру: обсадити маґістратського будинку й улиць поліціянтами й агентами, слідкування за призними і т. д.

Обвинувачених є 15 осіб: 1) Степан Вовк, 2) Ілько Скочиляс, 3) Гриць Огородник, 4) Микола Польовий, 5) Андрій Будник, 6) Андрій Савицький, 7) Іван Дідик, 8) Володимир Дідик, 9) Михайло Ярош, 10) Микола Качоровський, 11) Микола Коваль, 12) Олекса Терещук, 14) Юстин Андрущак, 15) Василь Пель.

Склад трибуналу такий: предсідник заст. презид. суду Стравінський, вотанти— радн. Маш, Волотенський і Кавецький, обвинувачує — прок. Плонський.

Акт обвинувачення закидає обвинуваченим, що вони підпалили в ніч з 29. на 30. серпня маєтки трох дворів, а саме: в Зборівщині, в селах Красне, Сновичу і Млинівцях; тоді згоріло разом кілька стирт збіжа, стодола і два двори.

Оборону обвинувачених приняли: львівські адвокати др. Лев Ганкевич, др. Мих. Волошин і др. Давидяк; з Тернопільських адвокати: др. Степан Баран і др. Бриковий; із Золочева: др. Ваньо, др. Дрогомирецький, др. Дольницький, др. Хоміцький, Балтарович, др. Герета; з Миколаєва: др. Домбчевський.

Перша частина розправи була замітна тим, що трибунал відкинув усі до одного внесення оборони. Др. Баран запротестував проти ведення розправи в польській мові; у відповіди предсідник Стравінський відібрав йому голос. Таксамо відкинено просьбу оборонців дати їх можливість порозумітися з обвинуваченими. Запити оборонців трибунал касував. Таксамо відкинено внесенне оборони вести розправу зокрема проти поодиноких обвинувачених. Потім оборона домагалась передачі справи судови присяжних або бодай (коли се внесенне одкинено) — відложення розправи. Але все надаремне. Тоді оборонці вислали протестуючу телеґраму до міністра „справедливости“ у Варшаві і до опеляційного суду у Львові. Далі приступлено до переслухання обвинувачених.

ХЛІБОЇДИ І ЇХ СОЮЗНИКИ

(З львівського „Діла“).

Хлібоїдський штаб в Коломиї.

Коломия, 17. IX. 1923.

Хлібоїди, щоб виказатися перед своїми хлібодавцями як не успіхами, то бодай доброю волею відробити ті срібняки, які далися купити, почали орґанізуватися й показуватися зрідка своїм щасливим „виборцям“. Як відомо, з початком літа хлібоїдський штаб переїхав на Покуття, звідкіля веде свою роботу. Зразу почалося приєднування однодумців, але вислідки цих заходів були гіршi, ніж мізерні. Так до співробітництва в хлібоїдській рептилії не вдалося їм притягнути ні одного Галичанина й видавання часопису перебрали на себе самі чужі люде, які в громадському життю не мали, не мають, і не можуть мати ніде найменшого значіння. Про це вистане сказати, що в тій царині хлібоїдської діяльности найвизначнійшою особою, а саме справжнім начальним редактором є Степан Кравчук, усім відомий „гість“ з Буковини, добре записаний у румунській сіґуранці.

Щоб притягнути на себе чиюсь увагу, редагований ними тижневик подавав із почину доноси на деякі немилі хлібоїдам особи, в першу чергу на діячів трудової партії. Вичерпавши запас свого поліційного знання, хлібоїдські редактори не мали вже про що писати й останні числа рептилки заповнюють на силу перестарілими телеграмами й відтрашаючими своєю мовою всякими нісенітницями. Кинувши цю рептилку масово на села, побачили хлібоїди, як село її завернуло. Народ одкинув цю погань. А до цих часописних „успіхів“ причинилися ще й здобутки з хлібоїдських віч. Отак із Кут, де було останнє віче хлібоїдів на Покуттю, Ільків утік, тільки дякуючи своїм довгим ногам, випробованим у колишніх залицянках до молодиць Калущини...

Зробивши підсумки своєї праці, хлібоїди побачили, що їх тепер стільки, скільки було на початку. Не змогли навіть похвалитися якоюсь хлібоїдської програмою, бо Ільків видрукував організаційний статут, а програми якось не втне. Тому вони взялися на способи й заложили собі кооперативу „Народню Спілку“, до якої почали горячково стягати людей. Але з цим ішло їм так тяжко, що не могли навіть зложити Надзірної Ради, аж урешті знайшли собі кількох ласих на гріш людей, які пішли в це підприємство та заняли „почетні“ місця в раді хлібоїдської спілки, а саме пп. Дудика (міщанина, москвофіла) і Модеста Вільхового, бувшого урядовця, що заразом обняв місце відповідального редактора. Та найцікавійше з усього те, що головство в цій Надзірній Раді обняв Михайло Корняк, бувший член місцевої Робітничої Ради УСДП, член виділу роб. Т-ва „Воля“ та член Надз. Ради кооператив „Воля“ і „Добробут“. Таким чином цей пан у „Нар. Спілці“ є звязком між згаданими організаціями й хлібоїдами і вислав уже недавно за концесіями і субсідіями до Варшави другого місцевого діяча УСДП, Антона Черняка, директора кооперативи, і то в товаристві Залуцького, про що оповідають на сміх жидівські посли, котрі їхали з ними до Варшави. Ці факти такого незвичайного обєднання соц.-дем. мужів із хлібоїдами до тої міри цікавлять наших громадян, що вони раді би почути про нього щось близче від Головної Ради УСДП. Чиж „Земля і Воля“, що всюди бачить чуже порошинку, не бачилаб свого полина? Ці громадяне бажалиб теж почути, що думає собі властиво п. Клим Поліщук, висилаючи до „Права Народу“ свої видання („Мамай“, „Український Еміґрант“) для оцінки і заміток? Чи похвалив би це отаман Зелений?

Н. К.

Виступ кс. Ількова в Калуші.

В понеділок, 10. серпня пробував кс. Ільків зробити віче в Калуші. Поліція порозкидувала по селах летючки, на яких була приманлива програма віча, м. и. точками справа повороту Митрополита, зайняття війском „Нар. Дому“ в Калуші, гімн.-курсів і т. и. На вічу явилося около 30 людей, даремні були зусилля наганячів: Атаманчука з Бабина Павлишиних і дорогомацького Кота. Очевидця, активну участь у вічу взяла ціла череда поліцаїв і тайних агентів з такими поліційними „діячами“ на чолі, як комісар Гас, ком. Еліясевич і секр. старости Токарж.

Віче розпочав Ільків, одначе не вдалось йому скінчити першого речення, бо заінтоновано „Вічную память“. Аранжери пробували перенести віче в друге місце, та нічого з того не вийшло. Всюди (переслідувала наказного посла заупокійна пісня, що заглушувала його слова. Таким чином з віча нічого не вийшло. А слід зазначити, що під кінець „Вічну память“ співала поважна скількість людей, бо день був ярмарочний і люде збігалися подивитися на чудасію.

А. К.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

ПОДЯКА

Я нище підписаний складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза як також і його членам за виплачену мені підмогу з фонду запомогового в сумі 50 долярів. Не можу не складаю подяку і нашому братству Рожд. Пр. Богородиці, від. 259 за їх старання, що памятали за мене не тільки в той час коли я боровся зі смертю в шпиталі, але і до нині за мене і мою родину не забувають. За се велике добродійство бажаю нашому братству і У. Н. Союзови як найкрасшого успіху в організованю нових членів, бо се справді добрий батько, який ніколи не забуває за свої діти. Братя родимці не-члени! Я не можу стримати ся, щоб і вам не пригадати, яку велику поміч У. Н. Союз дає своїм членам, яку напевно жадна асекурація би не дала. Се-ж не перша поміч а третя з ряду і то поважна сума, бо разом я получив 300 долярів. — **Еміліян Скородинський.**

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Польський уряд заказав Українцям Східної Галичини мати свій університет і що Українці основали тайний університет, де всі українські студенти вчаться, котрі не хотять признати польського горожанства а без чого львівський університет не може бути отворений? Чи Ви знаєте, що Ґельмар цигаретки мають в собі тільки найлiпший домішки і смак 100% чисто турецького тютюну?

НАШІ ЗА ГРАНИЦЕЮ

Українці живучі заграницею обовязково повинні учитися язика того краю в якім живуть. Живучи в Америці, повинно знатися англійський язик. Значить його Ви легко можете вивчити ремесла або професії і бути на рівні з Американцем. Вам предкладається можність вивчитися його через почту на протязі 3 місяців після нашої легкої системи. Пробна лекція і подробиці висилаємо за 10 цнт. грішми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте: 34-39

First American Preparatory School,
Dept. 46, 210 W. 147th Street,
New York, N. Y.

ДОПИСІ

ЙОНҐСТАВН, О.

Самостійна організація і її значіннє.

Мабуть ширший загал знає о тім, що з нагоди реорганізації У. Н. Союза, тут завязалось тоді самостійне братство. Що сталось з тою самостійкою, про се знають дуже добре Українці в Йонґставн, члени померші сего братства, їх спадкоємці не отримали ані одного цента. Весь тяжко запрацьований грі, котрий люди зложили, пропав без відома. Членів того братства понатягано ще по кілька сот долярів позички. Богато з них вже і до краю виїхало і гроші лишили. Пишуть лист за листомм; ні грошей ні відповіди за свій тяжко запрацьований гріш. Але нехай на тім би і сталося. Однак те лихо люди скоро забули. Ся самостійка чи дурійка знов напала наших самостійників, котрі глядають тяжко запрацьованого гроша в українського народа, якби то повелося людей обдурити. Коли їм хто згадує про минувшину самостійність, то в них суть ріжні викрутаси, що вина за лиху господарку спадає на двох попів, а згадати їм про ґаранцію народного гроша, то дістанеш відповідь, що сей дім ґарантує твоє обезпеченнє, котрий має більше довгу як сам вартує. Сі несовісні людці насамперед стараються заколотити відділи У. Н. Союза, кинути кістку незгоди межи члени і ловити по одному як павук мухи. Вони вдають великих героїв українських, хваляться, що в іх асекурації діти доживши 16 року життя, отримають 200 долярів, що найбогатша асекурація того не дає. Я маю на увазі дати пересторогу членам У. Н. Союза, щоби котрий з членів не попав у те болото несовісних людий. Коли влізуть у вашу хату, дайте їм добрий пунайбі і покажіть їм імя У. Н. Союза і його минувшість і будучність, і скажіть їм, що У. Н. Союз, українська народня організація і найбогатша, в ній гуртується свідома сила і дає ворогам українського народа докази, що може собою правити. В У. Н. Союзі член вкладаючий місячну вкладку, єсвь свідомо обезпечений в часі каліцтва, невилічимої хороби і в часі смерти. У. Н. Союз єсть опікуном його жінки і дітий, член У. Н. Союза дістає часопись „Свободу", з котрої довідуєсь що дієсь у світі, а найбільше про долю свого народа у старім краю. У. Н. Союз єсть найбільшою помочею українського народа в Америці і в старім краю. Повинність кождого Українця належати до У. Н. Союза, тому взиваю Українців в Йонґставн: Старайтесь тих самостійників витягнути з болота і стати чесними Українцями в рядах ваших відділів У. Н. Союза.

Т. Н. М., член У. Н. С.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА.— СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВО БОДИ".

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЙОКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ТОМ ЧЕТВЕРТИЙ

(80)

Двоє дітей.

Евеліна приїхала до Парижу в часі своєрідної мови.

Це було тоді, коли цісарева Евгенія скасувала крінолїни і щоб догодити монсіньору Шігі, папському нунцію, дала вказівки дамам зявлятися на прийом в застібнутих по шию сукнях.

Злі язики і зіпсуті ґазетні писаки зауважили, що це зовсім не було приємно високому духовному гостю.

Хоч епохальна дата дня, в який мули скасовані крінолїни, не підкреслена в календарі червоним, але всеж ми всі їгадуємо, що ця подія викликала в цілім дамськім світі справді спасенну революцію, щоб не сказати реставрацію. В публичних місцях видно було темні, до шиї застібнуті, внизу вузькі сукні без закладок; чорні прикраси і подібні до чоток шнури чорних перлин з хрестами зробились модними.

Внутрішний костюм був пристосований до зовнішньої одіжі. Належало до доброго смаку ходити до церкви і слухати казання. Дамська публика вчилась елеґантно зітхати і дивилась гарними очима в молитовник.

Покута і сум з приводу зіпсуття світу виявлялись і в фактах ще більш інтензивної діяльности.

Елеґантні дами почали збирати побожні датки на високі цілі, як наприклад, завдатки для одушевлених вояків, навербованих для оборони святого престола, абож стягнення грошевих покут, до яких були засуджені правовірні, побожні журналісти, гідна опіка пильних прелатів, вигнаних безбожниками з своїх посад — на ці високі цілі найбільш ославлені красуні сальонів і сцен збирали датки любови не лише в колі своїх знайомих, але допроважували свою побожність і покору так далеко, що вони сідали з скарбонками перед церквами і збирали Петрові пфеніґи від відвідувачів церкви.

Пан Каульман не міг би вибрати ліпшого часу для реалізації ґрандіозного проєкту аббата Самуеля.

І цей настрій паризького модного світа цілком гармонізував з настроєм Евеліни.

Декілька днів по її приїзді до Парижу вмер її брат — каліка. Якийсь славетний лікар зробив йому операцію, якою він був навіки уздоровлений.

Ся втрата дуже засмутила Евеліну. Вона почувала, що вона тепер не мала нікого, для кого вона моглаб жити.

Вона хоронила його зуживані милиці в своїм будуарі, де вони стояли прислонені з обох боків до теалетового стола; і що тижня їздила на цвинтар класти свіжі вінки на його могильний хрест.

Отже модна покута була їй цілком до вподоби.

Вона співала значно більш охоче в церкві Моцарта і Генделя, ніж Верді в Опері.

Так, вона рішила навіть дати в своїм власнім сальоні побожний концерт за високу вступну платню і пожертвувати прибуток на якусь побожну ціль. Можливо, що це було потрібно для озброєння батальона зуавів чи чогось подібного. Напевно я цього не знаю. Це вже виявиться, чому я цього не знаю.

Коли вона якраз сушила собі голову над складанням програму, вскочив до неї без заголошення, з своєю звичайною веселою нестримністю Арпад, старий милий учасник її жартів.

Евеліна кинула зараз перо, сміючись побігла йому назустріч і обняла його.

„Ах! Ви кумедна людино! Звідки ви раптом тут?"

„Я іду слідом за моєю професією", промовив Арпад сміючись, „дивлюсь, де можна покласти свої цимбали і дати концерт."

„Ніби вас покликано! Ви не моглиб вибрати ліпшого часу для вашого приходу. Алеж яким чином ви опинилися тут?"

„Цеж зовсім не велика штука, знайти вас! Колиб я не знайшов вашого імени на театральній афіші, я побачив би його на оголошеннях церкви святого Евстахія."

„Отже ви мене вже чули?"

„В обох місцях, в театрі і в церкві. Але це вже я мушу сказати, платня за вступ до цього останнього місця дуже дорога. В той час, як я міг мати вас в опері за дванадцять франків, княгиня, яка збирала гроші, випустила мене з церкви лише за двадцять франків.

„О! ви дурнику! Що то за вираз, що ви дістали мене за дванадцять франків! Я дістану зараз вас самих! За скільки можна вас мати?"

„В залежности від того, для якої цілі".

„Але якіж ви дурні! Яж не буду вас анґажувати для того, щоб ви мололи каву? За скільки граєте ви оден вечер на фортепяно?"

„Вам за одно потиснення вашої гарної руки, иньшому за пятьсот франків."

„А що, коли це призначається на добродійну ціль?"

„Тоді ані задурно ані за гроші!"

„Ну, ну, що це за говорення! Ви цинічна людино! Хіба ви ні до кого не почуваєте співчуття? Хіба ви не зробилиб щось для бідних?"

„Я маю одну бідну жінку, якій я повинен віддавати все, це моя мати. Кождий шаг, який я даю иньшому, відтягається бідній жінці, пограбованій в найбільш неправний спосіб. Світ мусить віддати моїй матери назад те, що у неї було забрано, тоді я віддам світу все, чим я володію. Але доти все належить моїй матери."

„Ну, ви солдат вашої пані матери, ви одержите пятьсот франків, але за це ви повинні грати якусь гарну, святу сімфонію, месу Ліста чи ораторіюм Генделя."

„Що? готується може концерт на озброєння папських солдатів?"

„Ну так, я уряджую його."

„Тоді я не беру участи в нім."

„Чому ні?"

„Чому? Бо я не граю проти Ґарібальді."

„О! Ви нечувано дурний хлопче! Він не грає проти Ґарібальді!"

„Ні, ні!" казав палко хлопець, і щоб виразнійше підкреслити свій опір, він поспішно розстібнув свою жілетку спереду і промовив: „Бачите ви це?"

Він мав на собі червону сорочку.

Евеліна сміялась невгамовано.

„Червона сорочка! Я доживу ще до того, що він ще заголоситься до ґарібальдійців!"

„Це я зробив би вже давно, колиб не моя мати!"

„А що коли вам відстрілять руку, що ви почнете тоді?"

„Тоді я вступлю до якоїсь дами домовим жебраком. Хтось удержувагбе вже мене."

Тут Евеліна вибухла раптом слізами.

Арпад не міг вгадати, що її вразило.

Він підійшов близше до неї, благав її, потішав її, питав, чи образив він її чимсь; коли вона нарешті вихлипалась, вона промовила: „Мій бідний братик вмер. Там при моїм столі стоять його милиці."

„Я жалкую його від цілого серця. Я перебув з бідним хлопцем багато веселих годин."

„Не правда, ви любили його також? Бачите, тепер світ для мене мертвий від того часу, як я не чую стукоту його милиць на моїх сходах. Я не знаю, для чого я ще живу! Я хотілаб так охоче жити для людини, якій можна булоб помогти лише в той спосіб, щоб я за нею ходила. Я уявляю собі маляра, який осліп, музику, який втратив свою праву руку, політичного героя, якого переслідують, який не може полишити своєї кімнати і якому я булаб цілим його світом, його добродійницею, якогоб я годувала і доглядала. Ідіть до Ґарібальді!"

Тоді вона засміялась також.

„Але скажіть же вже раз, чули ви як я співаю? І що ви скажете про це?"

„Колиб ви могли співати для чортів так, як ви можете співати для анголів, то ви булиб великою артисткою."

„Але що ви розумієте під чортами?"

„Виж знаєте мабуть з казань патера Анзельмана, що театр є синагогою дівола?"

„Ви невихований, чи ви не знаєте, що я є при театрі?"

„Прошу тисячу разів о вибачення! Я гадав, що ви в день є абтисою, і лише вечером на сцені. Послухайте, це був би цілком не злий ґешефт!"

„Ідіть, кумедна ви людино! Чому ви вважаєте мене абтисою?"

„Хіба ви не одягнені так?"

„Це лише тоалет покути. Безбожнику, ви глузуєте з побожности!"

„Ні, мадам, я признаю навіть, що це велика кара ходити в сірім і чорнім шовку, велика покута кокетувати з спущеними очима і великий піст їсти морських раків по двадцять франків. Я вірю навіть тому, що оповідає побожний світ про паризьких дам, а саме, що вони носять тепер високі сукні, бо вони по середньовічному звичаю покутують, бючи себе по спині нагаєм, і закривають сліди цього."

„Ах! це неправда! Цього ми не робимо!" запевнила Евеліна.

„Я цього не знаю. Так говорить світ. Це його таємниця."

„Алеж це не правда!" з запалом запевняла Евеліна. „Ми не бичуємо собі спину. Подивіться сюди!"

І схилившись перед Арпадом вона з несвідомою легковажністю підняла свій гаптований ковнір, щоб він міг переконатися в неправдивости її слів.

Арпад почервонів і не подивився туди.

Обоє були ще справжніми дітьми!

Тоді Арпад взяв свій капелюх і промовив жартовливо до Евеліни: „Ну співайте лише для пана Мероде на ґрупу зуавів, ми ґарібальдійці розіграємо вже їх гесть."

Після цього вітрогон полишив картку з своєю адресою Евеліні і пійшов.

Тоді вона складала далі свою побожну програму.

(Дальше буде).

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Бувший голова Народного Секретаріяту Української Републики, великий український революціонер, писатель підчас царського режиму, котрого совітський уряд ненавидить, живе в Празі, де видає найбільший український магазин „Нова Україна", в котрім подає артикули вказуючі на злу господарку большевиків па Україні? Чи Ви знаєте, що ріжні роди цигареток стараючихся о публичну опінію, Гелмар турецькі цигаретки 'се одні з тих, котрих курці домагаються у великім числі?

ВИКАЗ ОПОДАТКОВАНИХ
від 1. до 30. вересня 1923 р.

1) Нюварк, Н. Дж., від тов. Тернопільщина, переслав М. Павлусь 10.00

2) Арнолд, Па., від громадян переслав Г. Волошинович 14.50
Зложили: о. П. Процько 5.00; М. Мизюк 3.00; Г. Волошинович 3.00; Е. Демян 1.00; І. Швець, І. Деркач, І. Лобур (II) по 50 цнт.; П. Волошинович, М. Лешковяк, М. Лобур, П. Скочиляк по 25 цнт.

3) Гейстінґс он Гудсон, Н. Й., від громадян зібрав І. Ковалів і В. Манджій 7.25
Зложили: М. Чарнега, І. Пендерецький по 1.00; А. Воробець, С. Фридрик, Анна Ціхоцька по 50 цнт.; І. Ковалів, Паранько Модь, К. Пиріг, Марія Мичаль, С. Пришляк по 25 цнт. З. Йонкерс. Н. Й.: І. Гузий, І. Стасяк по 1.00; С. Петришин 50 цнт.

4) Йонкерс, Н. Й., від тов. Подільська Січ, переслав С. Пилипишин 5.75
Зложили: Б. Лоздун, П. Кучман, І. Лабойда, І. Маркевич, Я. Салій, С. Салій, І. Іващишин, О. Бабій, М. Фельків, С. Пилипишин, Й. Верес по 50 цнт.; П. Поліпко 25 цнт.

5) Шамокін, Па., від громадян переслав О. Дроздяк 13.00
Зложили: о. М. Кузів, Ол. Шаршонь по 5.00; Н. Тиханський, Т. Воргач, О. Дроздяк по 1.00.

6) Стемфорд, Конн., від бр. св. Арх. Михаїла переслав С. Корівчак 3.25
Зложили: Т. Пастущак 1.00; І. Кресон 75 цнт.; С. Корівчак 50 цнт.; М. Слвиинський, Й. Хома, М. Кресон, Анна Блащук по 25 цнт.

7) Сиракюз, Н. Й., від тов. Січ, від. 282 У. Н. Союза переслав І. Лесюк (Боєвий Фонд Укр.) 50.00

8) Клівленд, О., від Січи, І. сотня, переслав М. Козюк 1.50
Зложили: В. Багній 1.00; Е. Підзирайло, В. Козюк по 25 цнт.

9) Перт Амбой, Н. Дж., від У. Горожанського Клюбу переслав Ф. Щуцький 4.00
Зложили: П. Стопень 1.00; Г. Лайкош, І. Наумець, Д. Візничак по 50 цнт.; П. Баралецький, Т. Мошар, К. Іванців, І. Федин, В. Масник, А. Стець по 25 цнт.

10) Перт Амбой, Н. Дж., від Запорожської Січи, від. 155 У. Н. С. переслав Ф. Щуцький 6.25
Зложили: І. Сорока, Н. Макар, Д. Федьчишин, П. Пиріг по 50 ц.; К. Будняк, І. Швайлик, М. Баралецький, Д. Пасняк, А. Рожик, М. Шляхетка, Й. Голіновський. Н. Яремчак, В. Дригинич, І. Горбусь, І. Сташків, Й. Ковальський, М. Стах, С. Кораяк, Т. Пізняк, П. Щуцький, М. Чумер по 25 цнт.

11) Ню Йорк, Н. Й., А. Зубрин 1.00

12) Ню Йорк, Н. Й., Д. Ушак.. 3.00

13) Бруклин, Н. Й., від бр. св. Димитрія, від. 32 Провидіння, переслав Г. Бурбуляк 2.00
Зложили: М. Заверуха, Т. Шеремета по 50 цнт.; Д. Тихий, П. Свідзінський по 25 цнт.; Т. Карилюк 50 цнт.

14) Меджестік, Кентокі, Г. Ватраль 2.00

15) Дітройт, Миш., А. Блащук.. 4.00

16) Джерзи Ситі, Н. Дж., від Провидіння, від. 3, переслав К. Піддубчишин 8.50
Зложили: В. Цап 3.00; о. О. Улицький 1.00; В. Фурка (мол.), І. Ґречин, І. Андрущишин, Н. Пішко, І. Маланчук по 50 цнт.; К. Піддубчишин, Н. Юрків (мол.), Г. Венґер, Ю. Перегинець, П. Шавинський, М. Фурка, П. Дмитрів, Анна Піддубчишин по 25 цнт.

17) Когус, Н. Й., від Комітету Обєднання переслав о. Л. Чапельський 8.15
Зложили: М. Галашин, А. Лісовський по 1.00; Г. Бабяк, А. Лісовський, Й. Филяк, П. Федик, Г. Недільський по 50 цнт.; І. Барна, І. Столяр, П. Федик, Ф. Шаршанович, К. Сеньчук, П. Кобаса, С. Фіялка, Г. Федорко, Ю. Ганчарик, Юрко Гончарик, К. Сеньчук, І. Столяр, В. Вівчар по 25 цнт.; Кавка П. 15 цнт. Виказ з попереднього місяця: о. Лев Чапельський 3.00; Онуфрий Лесняк 2.50; Кавч А. 1.00; Олександра Бойко, Анна Бойко, В. Шклярик по 75 цнт.; від дітей 55 цнт.; Ф. Шершанович, П. Федик по 50 цнт.; Г. Габура, І. Недільський, І. Столяр, І. Барна, С. Лучковець, Г. Федорко, Гончарек Ю., Г. Бабяк по 25 цнт.

18) Бентлейвил, Па., бр. св. Михаїла, переслав І. Фариняк..... 1.70
Зложили: І. Фариняк, С. Яворський, А. Мороз, Н. Мороз, І. Рогач, Л. Бабяк, М. Зарик по 25 ц.; 5 центів пересилка.

19) Вестбурі, Н. Й., тов. Т. Шевченка, переслав М. Скаськів.... 1.25
Зложили: Е. Бобецький 75 цнт.; І. Козуб, Г. Олещук по 25 цнт.

20) Міннеаполис, Мінн., від громади переслав Н. Ґрубрин 25.00
Зложили: о. В. Гривнак 2.00; М. Ґрубрин, І. Коцюба, Я. Ґрубрин, Н. Дмитрик, П. Вонс, О. Пилатюк, П. Угринчук, П. Кулиняк по 1.00; О. Козак, Й. Литвин, О. Шабатура, П. Андрущак, С. Рихлій, Г. Пастушенко, І. Сухарович, П. Гайва, Д. Колтик, К. Рихлів, П. Бутрин по 50 цнт.; О. Вонс, В. Рефньо, П. Шабатура, П. Пікуда, П. Федорців, В. Кузів, К. Гоца, А. Степанчак, В. Сопотюк, К. Сокіл, Н. Бойко, І. Олійник, А. Мандюк, А. Гунчак по 25 цнт.

21) Пасайк, Н. Дж., бр. Пр. Діви Марії, переслав І. Живітський 3.50
Зложили: О. Луткевич 50 цнт.; Анна Гладка, М. Максимюк, М. Онишкевич, П. Махомета, Роз. Качор, І. Живітський, Собія Живіцька, Л. Висувата, Анна Сушереба, І. Прокопович, Пел. Рибенська, Н. Ропак по 25 цнт.

22) Перт Амбой, Н. Дж., Запорожська Січ і Горож. Клюб, переслав Ф. Щуцький 7.25
Зложили: Запор. Січ: І. Гурко 1.00; С. Куцей, І. Газик по 50 ц.; П. Король, П. Пиріг, І. Стек, І. Сташків, М. Шляхетка, І. Швайлик, В. Дригинич, Й. Ковальський, М. Стах, І. Горбусь, М. Чумер, В. Мручок, П. Щуцький по 25 цнт.; від Горож. Клюбу: Н. Ридош, Т. Ватраль по 50 цнт.; П. Баралецький, Д. Візничак, К. Іванців, Т. Мошар по 25 цнт.

23) Ірі, Па., бр. св. Петра і Павла, переслав П. Пеленський 2.75
Зложили: Г. Бекера, В. Гаврилів по 75 цнт.; Н. Гаврилів, М. Пеленський, В. Томс, В. Юрцан, Й. Вітковський по 25 цнт.

24) Елизабет, Н. Дж., Запор. Січ, від. 234 У. Н. Союза, переслав К. Пілат 3.75

Зложили: С. Задорецький 1.00; Д. Гобер 75 цнт.; Ф. Рабець 50 цнт.; І. Кіценюк (ст.), Г. Рудницький, М. Костишик, К. Пилат, С. Могила, І. Кіценюк (мол.) по 25 цнт.

25) Ню Йорк, Н. Й., Зап. Січ, від. 117 У. Н. Союза, переслав П. Перей 9.50
Зложили: С. Екерт 2.00; Й. Чупіль 75 цнт.; Венгер Веронко, Т. Качмар, Ф. Дашкевич, Н. Тисаровський, Й. Деревянка, П. Васильків по 50 цнт.; С. Малярський, І. Троняр, Е. Лотоцький, Г. Ферок, І. Костецький, М. Ковальчук А. Яблонський, Л. Кишвінський, С. Кучма, В. Лазута, В. Зибликевич, Д. Сеньків, П. Перей, Чайка Вас., І. Хома по 25 цнт.

26) Гартфорд, Конн., від громадян переслав П. Курко........ 5.00
Зложили: П. Курко, Он. Курко, П. Молява, К. Гвисць, О. Маслоха по 1.00.

27) Елизабет, Н. Дж., бр. св. Володимира, від. 65 У. Н. Союза, переслав А. Нагребецький 9.25
Зложили: В. Шутяк 2.00; Г. Налепа 1.50; Д. Ванат 1.25; М. Шиманський 1.00; А. Нагребецький 75 цнт.; К. Кочуряк, Олена Клюс по 50 цнт.; Катерина Бабій, І. Фучила, О. Зизяк, Д. Зазуля, Т. Щерба, А. Буса по 25 цнт.

28) Обурн, Н. Й., Запорожська Січ, від. 283 У. Н. Союза, переслав Максим Денеґа 2.50
Зложили: П. Яськів 50 цнт.; М. Каетан, І. Щербій, І. Цибуляк, І. Гуминецький, В. Єднак, П. Ґерельовський, І. Дашівський, М. Назарук по 25 цнт.

29) Йонкерс, Н. Й. бр. св. Андрея, від. 12 У. Н. Союза, переслав о. В. Солітакевич 8.25
Зложили: Юстина Баволяк, Варвара Цюрик, А. Дошна, К. Дзюбак, Н. Дурляк, А. Дубянський, С. Фецко, П. Федак, М. Гузій, Теодозія Гавриляк, Ю. Ямбра, А. Корінь, Евдокія Клап, П. Момот, Т. Морох, С. Оліяр, Т. Павчак, Т. Русинко, С. Ратко, С. Стасяк, І. Спяк, П. Слота, О. Тутко, О. Трембач, Іванна Трембач, К. Урбан, А. Василенко, Н. Васічко, Й. Збоян, М. Хома, Марія Обух, Марія Лусик, Катерина Заремба по 25 ц.

30) Бофало, Н. Й., бр. св. о. Николая, від. 127 У. Н. Союза, переслав Е. Тимкович 10.25
Зложили: В. Плахта 1.25; Е. Тимкович, І. Ґах, С. Юзьвак, М. Чехович, Ю. Круцько по 1.00; І. Когут 75 цнт.; В. Шеремета, С. Град, Г. Плотиця, В. Рудий, М. Ґах, О. Кілин по 50 цнт.; Д. Жук 25 цнт.

31) Спринг Валей, Н. Й. від комітету Обєднання, переслав К. Ільків 3.25
Зложили: І. Порубалюк 50 цнт.; К. Роговський 50 цнт.; К. Ільків, А. Кашинський, М. Терпеливий, І. Брега, Д. Гнилишин, І. Кріль, Пайза Мирдак, С. Магомета, О. Мельник по 25 цнт.

32) Пеорія, Ілл., тов. Українських Робітників, пер. В. Бігун.. 3.25
Зложили: А. Батюк 1.00; Анна Батюк 50 цнт.; Р. Онищук, М. Нагач, П. Пайончковська, А. Куш, А. Бігун, Паячковський, В. Бігун по 25 цнт.

33) Олифант, Па., від громадян переслав о. М. Ґурянський.....17.00
Зложили: Михайло Впертий $12; М. Климко 3.00; Т. Гавриляк 2.00.

34) Ню Йорк, Н. Й. Бр. св. Андрея, від. 66 У. Н. Союза, переслав М. Гандзюк 7.75
Зложили: О. Наконечний 1.75; П. Пелешак 1.00; Й. Кальбруш, П. Зятик, Анна Михалко, Н. Витковичпо 50 цнт.; Д. Павлик, М. Стирка, І. Колодій, Т. Биндас, Д. Биндас, К. Верескля, І. Цюшюна, Я. Цьмпель, Н. Данилик, Н. Фединяк, С. Свентковський, М. Гандзюк по 25 цнт.

35) Аллентавн, Па., бр. Пр. Діви Марії, переслав Г. Пипюк.... 2.25
Зложили: Г. Пипюк, Домініка Пипюк по 75 цнт.; Текля Бубняк 50 цнт.; М. Колодій 25 цнт.

ЗАГАЛЬНА СУМА $267.60

ПОВОРОТ ДО ВІРИ БАТЬКІВ

Під-полковник армі УГА. Ілля Сталбинський, який будучи з походження Жидом служив і в Денікіна та Перемикіна, перейшов був у 1909 р. з юдаїзму на православє, щоби бути принятим на унівеситет. В 1914 р. приняво його до військової академії в Москві. По перевороті опинився Сталбинський у Денікіна, а по його упадку у Петлюри. З армією УНР. опинився 1921 р. в Калішському таборі інтернованих. Тепер він нагадав собі віру дідів і приїхав до Варшави, де робить заходя над поворотом до юдаїзму.

ПОЗІР! ТРЕНТОНСЬКІ УКРАЇНЦІ І УКРАЇНКИ, ПОЗІР!

Тов. Вільні Козаки, від. 116 У. Н. С. і Бр. св. Василія, від. 149 Провидіння

— устроюють —

В СУБОТУ, 13. ЖОВТНЯ Б. Р.

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

в гали під ч. 839 So. Broad Street, Trenton, N. J.

Чистий дохід на інвалідів у Львові.

Українці і Українки! Як самі знаєте з часописий, що пишуть ті, котрі все своє віддали за свободу і волю українського народу. А щож ми, Трентонські Українці, не відчуваємо тих злиднів? Так, відчуваємо але не всі. Тому Комітет спільного балю рішив зробити все що можливе, щоби помочи калікам. Запрошуємо отже всі Трентонські Товариства і Братства, а се: Тов. Запорожська Січ, від. 245 У. Н. С., Бр. св. Петра і Павла, від 157 У. Р. С., Тов. Адама Коцка, від. 49 У. Р. С. і Бр. св. Кирила і Методія, від. 202 О. Р. Б. Рівночасно проситься всіх Трентонських Українців, щоби на той день не робили жадної забави. Бо Каїном буде той, хто буде агітувати проти так гуманної цілі. На балю буде перворядна музика, всякі забави для старих і молодих. Таксамо будемо мали гостий з Филаделфійської громади, котрі поможуть нам довершити нашого діла. За добру забаву ручить

КОМІТЕТ.

31,38

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Малий фейлетон.

ВІКОВІЧНА МЕЖА.
(З білоруського).

Жив колись у нашій землі князь Радар, який спершу був ковалем, а опісля вибрали його у князі. А в ляцькій стороні жив король Лях, у якого був змій Крагавей і давай заходити в нашу землю. Прийде: поїдає людий, а що не зїсть убиває. Думав, думав Радар, що йому робити? І почав він кувати леміші й ламати дуби; задумав зробити величезний плуг. Уождив леміш на пятьсот пудів, а гриділь зі старого дуба і чепиги з найбільших сосон, які тільки були в пущі. Зробивши плуг, заніс його Радар у поле, положив під лісом, а сам давай тягати камінне і мурувати вежу. Замурувався у камяній вежі, замкнувся трьома зелізними дверми, а дружину сховав коло плуга. Прибігає змій, а Радар каже йому:

— Підожди, змію, не чіпляй людей, а от як що ти пролижеш отсі зелізні двері, то я сам сяду тобі на язик і ти мене зїдж, — а тоді роби, що хочеш у моїй стороні.

— Добре, — каже змій.

І він — лизнув раз, лизнув другий раз і пролизав усі двері. Тоді Радар вхопив його зелізними кліщами за язик, та давай молотити його по голові стопудовим молотом, а дружина стала чим скорше запрягати змія до плуга.

Змій вертівся, крутився, а вкінці скорився:

— Давай — каже — будемо миритися!

— Добре — каже Радар, — давай миритися. А щоби нам усе було відоме, поки чиє, то тягни плуг, виоремо границю.

І так орали вони ліс, орали луг, орали поле, й доралися до великої ріки. Тут Радар крикнув змію, кермуючи його у воду: — Гайда, бух! — значить, щоб він скочив у ріку.

Змій скочив з горбка у воду, але не утопився, тільки випрятся з плуга; плуга; плуг зірвався з хомута і станув ралом у верх. Змій радий, що остався у живих, полетів, не оглядаючися, домів, у нору під горою, де жив князь Лях. Як побачив змій свого князя, під впливом страху, якого набрався у ріці, здалека закричав йому:

— Знай, Ляше, — по бух наше! — і як тільки допав до своєї нори, здох.

З того часу ріка, яку одні назвали Бухом, а другі Бугом, стала границею між нашим і ляцьким краєм. А вежа, котру тоді будував Радар, стоїть і досі у місцевости званій Камянцем. Чересло й зелізні леміші сторчали з ріки й тепер, як кажуть, лежать на її дні.

(„Крывіч", ч. 3, вересень 1923).

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59 повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що триквартальний мітинґ відбудеться в неділю, 14. жовтня о годині 1. попол. в церковній гали під ч. 34 Біч ул. Проситься усіх членів і членкинь явитись на означений час, бо суть важні справи до полагодження, а уряд здасть справозданне з триквартального діловодства і много інших справ, котрі мусять бути полагоджені на сім мітинґу. Кождий член повинен подбати і привести зі собою нового члена, бо сего місяця принимаєсь без вступного до У. Н. Союза і до товариства. Користайте з нагоди. — М. Будник, предс.; І. Глива, кас.; В. Венгринович, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестрицтво Рож. Пр. Богородиці, від. 36 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 3. годині попол. в неділю, 14. жовтня в церковній гали під ч. 303 Гудсон Евню. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься всіх членкинь явитись. — Зофія Галушка, предс.; Зобія Гунька, секр.

БАЙОН, Н. ДЖ. Повідомляєся всіх членів товариства ім. Тараса Шевченка, від. 281, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 14. жовтня, о годині 2. пополудни під ч. 389 Бродвей. Котрий з членів не прибуде на мітинґ, буде суспендований.—С. Марків, секр.

БОСТОН, МАСС. Тов. Дружина Князя Данила, від. 238, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться о 12. годині вполудне в неділю, 14. жовтня в церковній гали під ч. 136 Арлингтон ул. На порядку нарад важні справи до полагодження. Кождий член має явитись. — Д. Сілінський, предс.; П. Музика, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 216 повідомляє всіх своїх членкиць, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 14. жовтня о годині 2. пополудни в парохіяльній гали під ч. 12205. Савт Парнел Твню. На тім мітинґу контрольори мають здати цілорічний обрахунок з приходів і розходів. Обовязком кождої членкині явитись і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі буде суспендована. На сім мітинґу буде приниматись членкиць до Сестрицтва і до У. Н. Союза без вступного. Також буде вибір нового уряду на рік 1924. — М. Карплюк, предс.; К. Тупиця, кас.; М. Микитюк, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Вільна Україна, від 152 повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о 8. годині вечером в церковній гали в четвер, 18. жовтня. На порядку нарад звичайні наради. — В. Сидорович, предс.; Г. Дідоха, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбулися в суботу, 6. жовтня, на котрих вибрано слідуючий новий уряд: О. Плескун, предс.; Н. Забавчук, з. пр.; І. Вікарик, секр.; М. Боднар, з. секр.; Г. Кука, кас.; М. Бахусович, з. кас.; Н. Ковбасник і В. Мартинів, контрольори; П. Ґаврис, П. Мороз і Й. Забавчук, тростіси; Й. Дяків, дверник; Н. Василишин, атаман; І. Дмитрів і Н. Граничка, опікуни хорих. — І. Вікарик, секр.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читаннє веде до просвіти, а просвіта — се сила.

Пишіть по цінник книжок до
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.